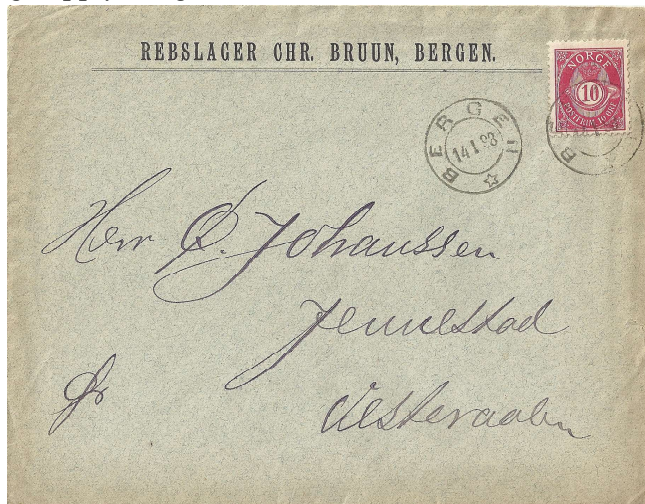


TILBAKE TIL JENNESTAD

av
Tore Haga

Etter i to tidligere artikler først å ha drodlet litt usammenhengende rundt en postinkassasjon med A/S Ø. Johanssen som kreditor, og deretter ha kastet et kort tilbakeblikk på Ødbert Johanssens aktivitet i Kobberdal før han kom til Jennestad, kommer jeg her tilbake etter å ha funnet mer materiale, samt noen andre kilder med mer utførlige opplysninger.

Ødbert og etterfølger hadde det med å arkivere innkommen post i de konvolutter den kom i, til glede for mange samlere i dag. Denne hadde likevel ikke innhold, men er med for å antyde noe om når Ødbert flyttet til Jennestad. Som vist i artikkelen *Ø. Johanssen for Jennestad*, mottok han i Kobberdal et brev fra Rebslager Bruun, stemplet 12 I 97, nesten på dagen ett år tidligere enn dette, som er stemplet 14 I 98. Ødbert ble tilsatt som poståpner 1.5.1897. Samlet kan dette tyde på at det var rundt årsskiftet 1896-97 at flyttingen fant sted.



Poståpneriet. Det ser ut til at også poståpneriets arkiv har inngått i Jennestadarkivet, siden det er på markedet en rekke objekter som skriver seg fra poståpneriet. Det dreier seg bl.a. om mange følgebrev, korrespondanse med overordnet postkontor, og - som her - med Postintendanten. Hvor ofte ser vi konvolutter derfra? Trass i grusom stempling ser vi at dato er 11 XII 28. Dette var mot slutten av Ødberts tid som poståpner og mindre enn tre år før han døde.



Innholdet var et følgeskriv med avregning for en bestilling på lakk som poståpneren hadde gjort, og han hadde sendt 3 kroner til dekning av kostnaden - 60 øre for mye. Dette var åpenbart så vanlig og ble ansett som så problematisk at det var gjort et nummer av i skrivets trykte tekst og henvist til Cirkulære nr. 6 samme år.

Fra Postintendanten. Oslo 11 desember 28.

Med Deres rekvisisjon av 4 d. m. har jeg mottatt kr. 3. - for dette beløp vil der bli sendt direkte pakket av leverandørene:

Lakk kg. kr. 2.40

Hyssing " "

Verdikonvolutter, store stk. "

....., små " "

Blyplomber " "

..... " "

..... " " 2.40

Forskjellen kr. 0.60

følger hoslagt tilbake i frimerker.

Det bedes fremtidig påsett, at det hitsendte beløp nøiaktig svarer til de gjeldende priser, kfr. cirkulære nr. 6/19 28.

For Postintendanten

Poståpneren Jennestad.

Nedenstående utsnitt kan illustrere et forhold som kanskje tidvis kunne oppfattes som problematisk på grunn av dobbeltrollen som både poståpner og disponent for A/S Ø. Johanssen.

9. Skadens
 Tapets antagelige verdi: kr. 400
 La valeur probable $\frac{\text{de l'avarie}}{\text{de la perte}}$ kr.

10. Emballasjen må under hensyn til innholdets art og transportens varighet
L'emballage est, en considération de la nature du contenu et de la durée du transport, à considérer
 tilstrekkelig
 holdes for suffisant Ja
 comme utilstrekkelig
insuffisant

11. Almindelige merknader
 (ompakning, videreforsendelse e. l.)
Des observations générales
(emballage, réexpédition etc.)
Pappkantonnen sendes skadet.
 Underskrift.
Signature.
E. Aagaard

1/2 E. Johanssen
 Underskrift.
Signature.
[Signature]

*) Bør utfylles så nøiaktig som mulig.
 A remplir autant exactement que possible.

Febr. 1929.

Einar, Ødbert Johanssens fjerde sønn, var den som bekledd denne dobbeltrollen. Han ble konstituert poståpner allerede 1.1.1929 og ble disponent i A/S Ø. Johanssen etter stiftelsen i 1931. Han skal ha kalt seg Einar Aagaard Johanssen frem til han i 1940 sløyfet Johanssen og tok Aagaard som etternavn. Dette var hans mors pikenavn. Det viste utsnittet er tatt fra en protokoll som i 1942 ble nedtegnet i anledning skade på en pakke der mottaker var A/S Ø. Johanssen, som hadde reist krav mot Postverket for å få dekket tap pga. skaden. Her har E. Aagaard undertegnet som poståpner, mens det altså er en annen enn disponenten som har undertegnet for firmaet.

Handelsvirksomheten. Denne virksomheten omfattet tidvis mye mer enn butikkhandel. Blant annet kan nevnes tilvirkning og omsetning av saltfisk. Ødbert drev sine forretninger som et enkeltmannsforetak, hvor han altså var personlig ansvarlig.



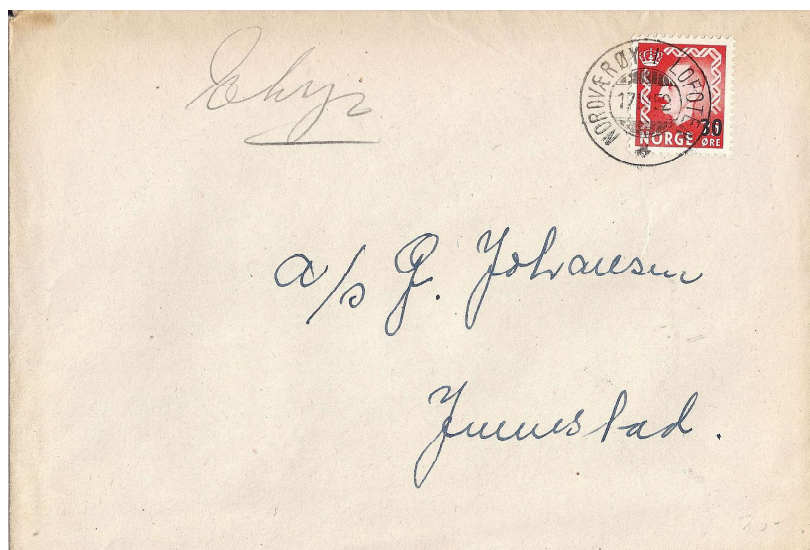
Hos Vesteraalens Fiskeri- og Handelsbank A/S hadde han kreditt i form av vekselgjeld, som han jevnlig fornyet. I denne konvolutten fra 1928 ligger et brev der banken påpekte at en ikke kunne la gjelden vokse ved å unnlate å betale fornyelsesgebyr, som de nå krevde at han betalte. Det er fortalt at de siste årene Ødbert levde, gikk det sterkt nedover med kredittverdigheten, så det var kanskje en velbetenkt påminnelse.

Etter stiftelsen av aksjeselskapet kom der nytt liv i forretningene. Etter hvert ble alt annet enn butikkdriften skilt ut fra aksjeselskapet og organisert i et ansvarlig selskap med flere av Ødberts sønner som deltakere. Noen korrespondanse som gjelder dette selskapet, har jeg imidlertid ikke sett. Dette avsnittet fortsetter derfor med landhandelens korrespondanse.

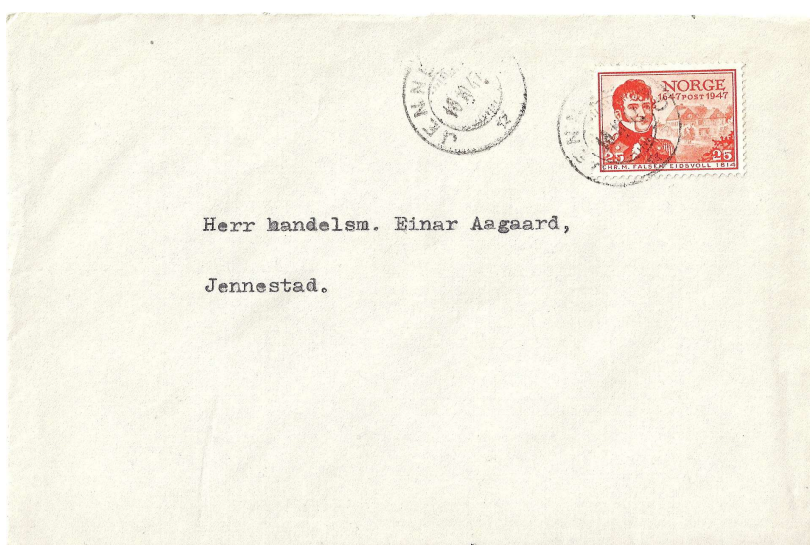


En konvolutt, vakkert stemplet Kongshamn i Aust-Agder 27.11.46, inneholder et brev fra K.K. Lien på Tromøy, produsent av bl.a. sparkstøttinger og rattkjelker som A/S Ø. Johanssen hadde ønsket å bestille noen av. En slik ordre kunne Lien imidlertid ikke ta imot, da en sending med stål som var ventet fra England, ikke var kommet pr. 17. november, så det ble ingen produksjon av nevnte varer til den vinteren.

Et praktfullt Nordværøy i Lofoten 17 IV 52 pryder denne konvolutten. Brevet som kom i den, er fra en dame som ville ha tilsendt "6 mtr lerret til kr 2,60 pr mtr". Vi kan legge til grunn at denne bestillingen ble effektuert, siden det utenpå konvolutten er notert med blyant "Eksp". Landhandelen på Jennestad inneholdt naturligvis det meste av hva forbrukerne i distriktet trengte i det daglige liv. Mot jul 1952 hadde de gjerne også sparkstøttinger og rattkjelker....

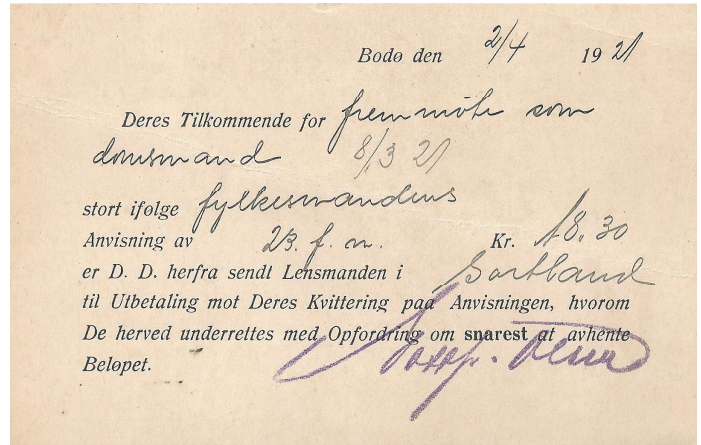
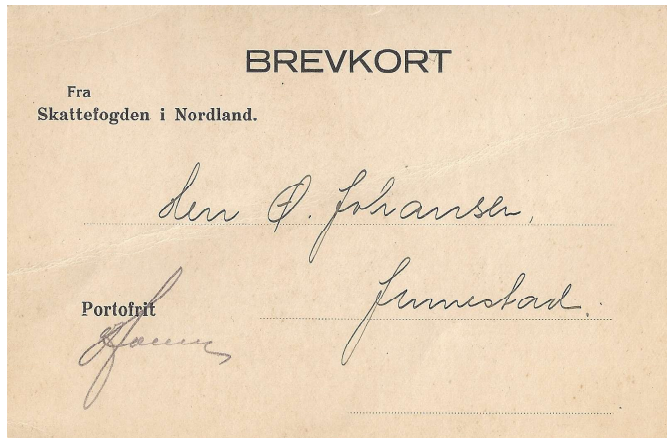


En annen kunde, som trolig var fisker, rettet sin henvendelse ikke til A/S Ø. Johanssen, men direkte til Einar Aagaard. Mange kan nok ha ansett ham personlig som landhandleren på Jennestad. Dette var en kar fra Bogen (i Ofoten) som ville kjøpe Petromax-lampe, en oljelampe som ga svært kraftig lys, antagelig til bruk i fiskeriene. Brevet er datert Bogen 9/10 1947, men er stemplet en uke senere på Jennestad. Han hadde nok hatt det med seg hjemmefra, hvor han formodentlig hadde skrivemaskin.



På siste side skal vi tilbake til 1920-årene og se et spor av en 100 år gammel rettssak og av et drøyt to år yngre medisinsk tilfelle.

En borgerplikt. Det er dokumentert at Ødbert Johanssen ved anledning tjenestegjorde som legdommer, tidligere kalt domsmann, i rettsvister. Nedenstående portofrie brevkort fra Skattefogden i Nordland (dessverre ikke poststemplet) viser at han hadde til gode vederlag for å ha møtt som domsmann i en sak 8. mars 1921. Det var en tid da kr 18,30 var noe mer enn lommerusk.



Familien.

Også høyst privat korrespondanse har vært å finne i Jennestad-arkivet. Ragnhild Johanssen var gift med Ødbert, og paret hadde syv barn. Her er et brev av 13.9.23 fra Vensmoen Sanatorium, der det fremgår at hun hadde forhørt seg om muligheten for plass til en av sønnene. Hun ble her gjort oppmerksom på at opplysninger fra lege om hennes sønns helsetilstand måtte innsendes før noen avgjørelse kunne tas. Det medfulgte en trykt redegjørelse for regler for innleggelse ved sanatoriet. Noe mer om dette tilfellet har jeg ikke sett.

Avslutning.

Min lille del av Jennestadarkivet inneholder neppe noe særlig som kan tilføre posthistorien noe nytt av betydning. På den annen side har jeg hatt stor glede av å gjennomgå det jeg har, og på grunnlag av det som er vist ovenfor, samt andre kilder, sette sammen mange små "posthistorier" som kan gi kikkhull inn i liv og virksomhet for Ødbert og hans familie. I arbeidet med denne artikkelen kom jeg over en video fra et besøk Norge Rundt gjorde på Jennestad i 1980. www.norge-rundt.no/video/625 Der, i A/S Ø. Johanssen landhandel, som fortsatt var i drift, kan man se den aldrende Einar Aagaard i aktivitet. Butikken ble nedlagt i 1984 da Einar Aagaard døde. Den utgjør i dag et museum - og var egentlig museal allerede i 1980.

Kilder:

- * Folketelling 1910.
- * Fotefar mot nord: Jennestad Handelssted - Fra handel til kultur. Nordland fylkeskommune, Bodø. s. 4.
- * <https://www.facebook.com/sortlandmuseum/posts/2158795890813776/>
- * <https://kulturnav.org/240e4eca-04da-495a-ad67-e9ada01f73b4>
- * Egen samling.